

Projenin Adı:

Edebi Metinlerde Malatya Tasvirleri

Projenin Amacı:

Malatya, eski çağlardan beri Anadolu ve Ortadoğu'nun geçit veren kavşak noktasındadır. Günümüzde ise bölge için önemli bir kültür sanat merkezidir.

Bu araştırmada kültür ve sanat merkezi olan Malatya'nın edebi eserlerdeki yeri incelenmiştir.

Giriş:

Malatya konulu birçok tez ve proje varken edebi eserlerde Malatya tasvirleri konusuyla yapılmış birine rastlayamadık. Ancak tek başına Malatyalı şairler hakkında yapılmış birkaç tez konusuna ulaşabildik. Fehmi Gür ve Niyazi Mısri bunlardan ikisiydi. Ayrıca Malatya hakkında yazılmış eserleri toplayıp arşiv haline getiren Malatya Valiliği'nin başlattığı Malatya Kitaplığı adlı bir proje de vardır. Ancak bu proje de Malatya'nın sosyo-kültürel yapısı hakkında yazılmış tüm eserleri kapsamaktadır. Projemizin bunlardan farkı birden fazla şairin "edebi" eserini Malatya başlığıyla sınırlandırarak incelememizdir. Yapılan projeleri de kaynak olarak kullanarak projemizi destekledik

Pek çok edebi eserde Malatya hakkında bölümlere rastlasak da biz konumuzu şiir ve şarkılarla sınırlamayı tercih ettik. Malatya ve yöresinde yüzyıllar boyu pek çok âşık yetişmiş bunların kimilerinin ünü bölge sınırlarını aşmış, kimileri de çok güçlü âşıklar olmalarına rağmen ününü yaşadıkları çevre dışına taşıramamışlardır.

Yöntem:

Önce Malatya'lı ya da Malatya hakkında yazmış olan şair ve yazarların eserleri taranmış ve Malatya'yı tasvir edenler tespit edilmiştir. Bunlar içinde yakın tarihli eserler birincil kaynak olmuştur. Malatya Halk Kütüphanesinden ve çeşitli kaynaklardan elde edilen kitaplar teker teker incelenerek Malatya tasvirleri olan bölümler çıkarılmış ve incelenmiştir. Ayrıca Malatya Kent Konseyi'nden ve çeşitli yerlerden eski Malatya fotoğrafları bulunmuş ve rapora eklenmiştir.

Bulgular:

EVLİYA ÇELEBİ'YE GÖRE MALATYA:

1655 de Malatya'ya gelen Evliya Çelebi eserinde Malatya ile ilgili şunları yazmıştır. Malatya o günlerde Doğu Anadolu'nun tanınan şehirlerinden biri ve sancak merkezidir. Seyyid Battal Gazi'nin burada doğduğunu, şehrin Yıldırım Bayezid tarafından Osmanlı Topraklarına katıldığını söyler ve Malatya adı ile ilgili olarak da şunları yazar:

-Malatya'ya, Acemler "Aspozon", Türkmenler "Mal atya", Araplar "Malatiya" derler. Yunan dilinde "Rakbe", tarihçiler arasında "Dar-ü Rakbe"dir. Çünkü bu şehrin ilk kurucusu Yunus Peygamber ümmetinden Rakbe adlı kral olup, sonra Aspozi adlı bir kız şehri imar etmiştir. Bu kız, babası ile bağlarda bir mağara içinde gömülmüştür.

Malatya'nın 32 mahallesi, 32 camii, 11 sarayı olduğunu söyleyen Evliya Çelebi, "havasının güzelliğinden dolayı çoğunlukla erkeklerin kuvvetli bünyeli olduklarını ve yaşları altmış, yetmişe ulaştığı halde dişlerinin inci gibi olduğunu da" notlarına eklemiştir.

Aspozan bağlarının su ve havasının hoşluğu, hesapsız meyvesinin bolluğu sebebi ile diğerlerinden üstün tutulan başlıca meyveleri şunlardır. Kırmızı, sarı, müşmüş, beyaz, bey, sulu ve etli adları ile yedi çeşit sulu kayısı olur ki, bağdan şehre selevler ile güçlkle getirilir. Biraz incinse suyu kalmaz. Her bir kayısı kırk-elli dirhem gelir. Zerdalisinin hesabını Allah bilir. Çokluğundan pestil yapıp diyar diyar yüklerle taşınır. Seksen türlü sulu armudu sicillerde kayıtlıdır. Göksulu armudu meşhur olup, her biri bir kıyye gelir. Bundan turşu yaparlar. Suyu sanki ishal suyudur. Bolca içine sarhoşluk verir. Kuvvet için çok faydalıdır, güçsüzlere yedirirler. Bey armudu dahi sulu ve lezzetlidir. Hattâ İstanbul'un ayân ve ileri gelenleri, Malatya'dan ılgar ile armut filizleri getirip İstanbul fidanlarına aşılırlar. Malatya armudu pek lezzetli olur.

Malatya'nın yedi türlü elması olur. İzmit şehrinin Misket ve Frenk elmasından daha lezzetli ve suludur. Amma Kefe diyarının Sodak elması kadar iri değildir. Ancak otuz-kırk dirhem gelir. Lâkin Cenâbı Hak bu Malatya elmalarına bir çeşit renk vermiştir ki alı al, kırmızısı kırmızı ve diğer renkleri de hep Cenâb-ı Hak yapısıdır. Hiçbir renge benzer tarafları yoktur. Hatta bir evde beş on adet elma olsa, tatlı kokusundan insanın dimağı kokulanır. Malatya'nın ileri gelenleri ve kibar kadınları, bu elmalara ağacında iken balmumu ile şiirler yazarlar. Niceleri kağıda uygun beyitleri makas ile oyup üzerine yapıştırırlar. O elmalar ağacında iken havasından tazelik bulup ayın etkisinden renk ve parlaklık

kazanarak olgunlaşınca, sözü edilen kağıt ve balmumlarının altından beyaz ve sarı yazı ile öyle güzel beyitler çıkar ki her biri sanki birer sihir eserdir. Bu elmaları kopardıktan sonra vilâyet vilâyet ayân ve büyüklere ve bizzat padişaha hediye götürürler. Bu da buraya ait bir özelliktir.

Yedi çeşit ayva olur. Her biri birer kıyye gelir. Papat ve Ekmek ayvası gayet sulu ve lezzetli olur. Misk ve amberden daha fazla koku verirler. Özellikle bu İrem bağı içinde, Seyyit Battal Cafer Gazi'nin doğduğu ev vardır. Bu evin etrafında olan üzüm başka bir ülkede bulunmaz. Torbalık üzüm sarması, Küfter badem kırması, üzüm şırası ve bastısı, üzümlü tarhanası yine buraya mahsustur. Kirazı ve vişnesi var ise de İstanbul kirazı, Tekirdağ vişnesi kadar iri taneli ve sulu değildir. Hâsılı, bu İrem bağını övmekte dil âciz kalır. Bu irem bağı Malatya'nın kiblesinde ve çeyrek saat mesafededir. Amma yine bağ ve bahçeleri, kafesli bostanları birbirine bitişiktir. Bahar mevsimi geldiğinde, Malatya şehrinin küçük büyük, zengin fakir bütün halkı Aspoz bağlarına göçerler. Şehirde ancak dışarıda gelmiş kimselerle, tüccarlar ve bazı Hıristiyan ile üç yüz kadar bekçi kalır. Bunlar her gece fenerlerini yakıp şehir içinde bekçilik ederler. Davullarını döverek, kol kol olup şehir içinde dolaşırlar. Suç işleyen kimseleri tutukladıklarında aman ve zaman vermeyip öldürürler. Zira ellerinde kesin yetkileri vardır..

ŞİİRLERDE MALATYA

Beydağ'ına vermiş sırtını
Sen tozmadan Fırat'tan içersin
Sahiplendin İnönü ye unuttun beni
Bilmem ki nasıl benden geçersin.

Seyidi battaldan nasıl geçilsin
Aritilsin tohma suyu içilsin
Fırat'ım cevheri sandık açılısın
istesen geçilmez senden Malatya.

Delilerin yedi diyarda namlıdır
Bilirim gönlün bensiz gamlıdır
Seni unutan Hekimhanlıdır
Bilmem ki nasıl benden usarsın

Halife Bozbayır bu şiirinde Malatya'yı Beydağı, temiz içme suyu ve Fırat Nehri'ne komşu olması gibi belirgin özellikleriyle tasvir etmiştir. bir diğer şiiri ise şöyledir:

Beydağı'nın eteğinde
Yeşil ova Malatya'nın
Gün kurusu hasan beyde
Meşhur kaysı Malatya'nın

Yeşil yurdu hora tası
Güzel sürgü kasabası
Battalgazi yiğit hası
Meşhur bizim Malatya'nın

Soğuk suyu gözeleri
Türlü meyve bahçeleri
Özal gibi devlet eri
Meşhur bizim Malatya'nın

Hekimhan'da ballı kaya
Yaşam için temiz hava
Gel de yaşa doya, doya
İklimi güzel Malatya'nın

Kalede çok ağaları
Yazıhan'ın yaylaları
Arguvan'ın ozanları
Meşhur bizim Malatya'nın

Pütürge'de şiro çayı
İstanbul'da kabadayı
Gelin görün Malatya'yı
İnsanı has Malatya'nın

Arapkir'in üzümünü
Akçadağ'ın armudunu
Yede gör horun dutunu
Meşhur bizim Malatya'nın

Boz bayır'ım sevdalandım
Sivaslıyım burada kaldım
Duygularım size saldı
Şairi çok Malatya'nın

Hüseyin Çubuk ise Malatya'yı şekilde tasvir etmektedir;

Çepeçevre dağları ile,
Düz ovası bahçeleriyle,
Binbir çeşit meyveleri ile,
Bir başkadır benim şehirim,

Ah Malatya'm Doğanşehir'im.
Günedođru'm, (Harapşehir'im) .

Takazı ile Kerneđiyle,
Maden suyu, içmesiyle,
Sođanađı, körmene ile,
Bir başkadır benim şehirim,

Ah Malatya'm, Doğanşehir'im.
Günedođru'm, (Harapşehir'im)

Malatyam, ben seni nasıl anlatsam,
Tuvale çizilmiş resim gibisin,
Bey Dağı'ndan esen serin yelinle,
Şifalar dağıtın hekim gibisin.

Banazı; orduzu,takazın, cannet
Ruhu dinlendiren şiir gibisin.
Buz gibi köpüren suyun içilir,
Nedeni bilinmez sihir gibisin.

Yalancı kışların çok olur senin,
Sevdalıyı aldatan isim gibisin.
Kayısı bahçelerine dokunmasınlar,
Alimin bulamadığı iksir gibisin.

Konuklar baştaçı her yoksul evde,
Yabancı sayılmaz vezir gibisin.
Daha çok yazarım nazar eylerler,
Kıyamam esirgerim gözüm gibisin.

MALATYA'M

Dođunun elmas`ı cennet toprağım
Özü dođru sözü dođru Malatya`m
Nice yiğitlere serdarlık yaptın
Kernek,Yeşilyurt`u cennet Malatya`m

Bu vatana nice insan yetiştı
Vatanı,milleti için tutuştu
Toprağı uğruna çok canlar düştü
Helâl süt emziren özü Malatya`m

Beydağı'na çıktım eyledim seyran
Çırmıhtı'ya girdim doğaya hayran
Darende`ye döndüm eyledim bayram
Zengibar`ı vardır orda Malatya`m

Hekimhan'dan güzel yurta geçmeli

Yaylasından sularını içmeli
Yazihan'ın ovasına göçmeli
Dört yanı cennetten bucak Malatya'm

Battal gazi atam adını vermiş
Gölü barajını doğaya sermiş
Eskilerden beri eski Malatya denmiş
Dünyada bulunmaz eşin Malatya'm

Pütürge'nin meşhurları bol olur
Dağ rampadır bilmeyene zor olur
Dönemezse içlerine kor olur
Hasreti bir başka çeker Malatya'm

Doğanşehir,sürgü takasa vardım
Biranda kendimi cennette sandım
Ömür geldi geçti boşuna yandım
Çok canlar yoluna kurban Malatya'm

Gezdim ilçe bucak ettim devri
Kengeri,çiğdemi gördüm kevgiri
Nasibimde yokmuş,görmedim Aapgir'imi
Orada çok mertler çıkar Malatya'm

Nice başbakanlar,nice cumhurum
Özal'ım,İnönü'm kemal sunalım
Türkiye'me mal olmuş bilim adamın
Dünyada bulunmaz eşin Malatya'm

Yaz gelir ilimde hasret buluşur
Gurbet ele giden döner görüşür
Küsler bile birbiriyle barışır
Toprağın bereket taşar Malatya`m

Malatyalı`dır benim gardaşım
Hep doğruluk oldu benim yoldaşım
Garibandır benim bir tek sırdaşım
Akar gözün yaşın canım Malatya`m

Özüm haktır sözüm yalan söylemez
Sahtekârı içimizde eylemez
Çıkmaz bu topraktan bir tek beynamaz
Doğrunun hep dili sözü Malatya`m

Akçadağ'ın ovasına konmalı
Arguvan'ın aşığına yanmalı
Sürgüye gidip barajına banmalı
Dört bir yanı doğa yüzü Malatya'm

İlim Malatya'dır köyüm setirek
Gelin dostlar bir arada oturak
El birlik olup yoksulluğu bitirek
Baharı bir başka yazı Malatya'm

Beylerderesidir beyler geçidi
Orada Azrail çok canlar yedi
Bu cahil ancak bu kadar dedi
Doğa harikası yeşil Malatya'm

Bu mısralar gardaş burada son buldu
Dünyada bir murad yok, hep cefa gördüm
Ali yazdı çizdi, oda bir kuldu
Vatanım toprağım gözüm Malatya'm

ALİ KILIÇ

MALATYA

Malatya'm, ben seni nasıl anlatsam,
Tuvale çizilmiş resim gibisin,
Bey Dağı'ndan esen serin yelinle,
Şifalar dağıtan hekim gibisin.

Banazı; Orduzu, Takazın, cennet
Ruhu dinlendiren şiir gibisin.
Buz gibi köpüren suyun içilir,
Nedeni bilinmez sihir gibisin.

Yalancı kışların çok olur senin,
sevdalıyı aldatan isim gibisin.
Kayısı bahçelerine dokunmasınlar,
Alimin bulamadığı iksir gibisin.

Konuklar baş tacı her yoksul evde,
Yabancı sayılmaz vezir gibisin.
Daha çok yazarım nazar eylerler,
kıyamam esirgerim gözüm gibisin.

Cemalettin Turan

YEŞİL MALATYA

Güneşin tân ile doğduğu yerdir
Gözlerin yeşile doyduğu yerdir
Mehtâbın her gece dolduğu yerdir
Cennetten bir köşe, yeşil Malatya

Yiğidin harmanı olduğu yerdir
Dostluğun meydanı bulunduğu yerdir
Duygunun çağlayıp coştığı yerdir
Cennetten bir köşe, yeşil Malatya

Güllerin goncalar verdiği yerdir
Mevsimin bahara erdiği yerdir
Gözlerin hep hayran baktığı yerdir
Cennetten bir köşe, yeşil Malatya

Gönlümün âşinâ olduğu yerdir
Rûhumun, huzura erdiği yerdir
Ömrümün son bulsun, dediği yerdir
Cennetten bir köşe, yeşil Malatya

Cemalettin Turan

DOĞANYOL

Keferdiz adıyla gelmiştin dile,
Efsane ismini aldın Doğanyol,
Toprağın taşınla benzersin güle,
Asırlarca narın kaldın Doğanyol.

Ziyaretçitepe etrafı sarı,
Ulubaba tepeyle Pamukkarı,
Ulutaş köyünden dikmişler narı,
Toprak kıymetini bildin Doğanyol.

Akbent, Berhamlı, etrafı bağlar,
Burçköy, arpa, buğday, ekmeni sağlar,
Gevheruşağı'nın, suları çağlar,
Çalıştın gücünü buldun Doğanyol.

Damlı'yla, Gökçe'nin, mısır darısı,
Yalınca'da mişmiş altın sarısı,
Gümüş, suda bal yapmış bal arısı,
Hak ettiğin yere geldin Doğanyol.

Koldere'de uzar selvi dalları,
Konutköy, bürünmüş yeşil alları,

Açılmış Mezra'nın geniş yolları,
Selvin ile namlar saldın Doğanyol.

Yeşil köy etrafı kırmızı güller,
Dallarına konmuş öter bülbüller,
Poyraz köyde akşam esiyor yeller,
Gül gibi yüzlere güldün Doğanyol.

İnsanın çalışkan tembellik etmez,
Helal kazananın kazancı bitmez,
KAYA'm anlatmaya sayfalar yetmez,
İlim deryasına daldın Doğanyol.

Osman Kaya

Bu anonim şiir ise Malatya'yı en geniş şekilde tasvir eden şiirdir;

MALATYA

Şehrimizin yarını var, dünü var.
Güzel Malatya'nın belli ünü var.
Kayısı Fuarı, mutlu günü var.
Bu şiir hatıra kalsın Malatya...

Nere gitsen tarihlerin izi var,
Aslantepe, Caferhöyük gizi var.
Bizans'ı titreten Battal Gazi var,
Geçmişe bir selam salsın Malatya...

Bir araya gelsek, arada bazı,
Sahnedede aşıklar inletsen sazı.
Hekimhan, Güzelyurt, Dostal, Akyazı;
Yeşilsin, sarısın, alsın Malatya...

Yarıştı kimseler geçemez bizi,
Pekmeze, pestille besleriz sizi.
Kocaözü, Girmana'da cevizi,
Teneke-teneke alsın Malatya...

Ovası, yaylası hep bereketli,
Yamada yetişen koyunlar etli.
Doğanşehir fasulyesi lezzetli,
Kaşıklar kazana dalsın Malatya...

Akçadağ'ın Sultansuyu Harası,
Harada yetişir atların hası.
Şifa verir bal armudu, elması,
Karlıkta arıya balsın Malatya...

Battalgazi yakın, Kuluncak uzak.
Kınalı kekliğe kurmayın tuzak

İstedik kaysıya bir destan yazak.
Bizlere bağlama çalsın Malatya...

Yazıhanlı buğdayları derince,
Hele buğday bire yirmi verince
Bulguru kaynatıp dama serince
Sergisin, yaygısın, çulsun Malatya...

Kubbe Dağı Pütürge`ye yol verir.
Tepehan`a, Doğanyol`a kol verir.
Allah insanlara sabrı bol verir,
Gerçekten hayırlı kulsun Malatya...

Baharda duyulur Kale`nin sesi.
Çilek parasıyla dolsun kesesi.
Şifalıdır İspendere İçmesi,
Hasta olan sıhhat bulsun Malatya.

Zekan`dı Düztarla, Pirot Kıyıcak.
Bahar mevsiminde hava ılıcak .
Gönlümüz geniştir, kalbimiz sıcak,
Biraz daha sevgi dolsun Malatya...

İnsanlar kadere olmalı razı,
Yeşilyurt, Gündüzbey, Tecde, Banazı
Yetiştirir dalbastıdan kirazı,
Genç kızlar dalından yolsun Malatya...

Abdulahap Gazi, evliya-ermiş;
Yattığı tepeye adını vermiş.
Tekfurun kızına selam göndermiş
Seven insanlara kolsun Malatya...

Kısmet olsa gidebilsek bir hafta,
Somuncu Babamız bekler ön safta.
Darende ilçemiz hangi tarafta ?
Doğudan batıya yolsun Malatya...

Kurur mu hiç vicdan, kaybolur mu din?
Hasan Basri bekler, görmeye gidin.
Peygamber torunu Zeynel Abidin,
Tarikat ehline kolsun Malatya...

Siyasiler kulak versin sözüme,
Görür ise kuvvet gelir gözüme.
Her bir derdi kavuşacak çözüme,
Hemen Büyükşehir olsun Malatya...

Sürgü-Takas unutulduk demeye,
Gideceğiz alabalık yemeye.
Gönül bahçesinden gül istemeye,
İstemem açmadan solsun Malatya...

Kuzey yöne çevirince yüzümü,
Görünen yer Arguvan`ın düzü mü ?
Sonbaharda Arapgir`de üzümü,
Yiyenlerin yüzü gülsün Malatya.

Mart ayında çiçek açar kayısı,
Çağla olmak için bekler Mayısı.
On dört olmuş ilçemizin sayısı,
Her birine birer gülsün Malatya...

Gönülden sevmeli bu güzel şehri,
Can verir toprağa bir Fırat Nehri.
İlaca dönüştür siyanür zehri,
Nice mutlu günler gelsin Malatya...

Devlet Su İşleri bir imza atmış,
Kanallarla bahçeleri sulatmış.
Regülatör Şahnahan`a renk katmış.
Çalışan çiftçiye elsin Malatya...

Beyaz karlar Beydağı`nın örtüsü,
Kernek Şelalesi şehirin süsü.
Baraja gömüldü Kırkgöz Köprüsü,
Yemyeşilsin, çok güzelsin Malatya...,

TÜRKÜLERDE MALATYA

MALATYA`NIN KAVAKLARI

Malatya'nın kavakları
Dökülüyor yaprakları (bacın öle Öksüzoğlu)
Kara toprakta çürüyor
Al kırmızı yanakları (bacın öle Öksüzoğlu)

Kara çadır yan veriyor
Pütürge'ye şan veriyor (bacın öle Öksüzoğlu)
Elif bacıma söyleyin
Öksüzoğlu can veriyor (bacın öle Öksüzoğlu)

Malatya'nın karşısında
Sular akar çarşısında (bacın öle Öksüzoğlu)
Öksüzoğlu'nu vurmuşlar
Pütürge'nin çarşısında (bacın öle Öksüzoğlu)

YİNE ARAPGİR'İN KIŞI GELİYOR

Kara bulutlarla doldu dağlar
Yine Arapgir'in kışı geliyor
Sarı atlas giydi bahçeler bağlar
Yine Arapgir'in kışı geliyor

Göldağı baş tutar sanki havaya
Dumanlı başıyla bakar ovaya
Kuşlar süzülerek döner yuvaya
Yine Arapgir'in kışı geliyor

Temmuz, Ağustos, Eylül gelip geçti
Katar katar olup turnalar uçtu
Ağaç dallarından gazeller düştü
Yine Arapgir'in kışı geliyor

Haşim kendini bağlar söz ile
Sevgili aşığa bakar naz ile
Ozan türkü söyler elde saz ile
Yine Arapgir'in kışı geliyor

FIRAT KENARINDA ESVAP YUMUŞLAR

Fırat kenarında esvap yumuşlar
Yuyup yuyup gül dalına koymuşlar
Sevmediğim yerde sevdi demişler
Sevem de kurtulam elin dilinden

Aşağıdan gelir eli boş değil
Söyledim söyledi gönül hoş değil
Bir güzeli bir çirkine vermişler
Sevdiği de kendisine eş değil

Dolap yüksek atamadım darımı
Yollar uzak kayıp ettim yolumu
Eğer o dolaptan düşer ölürsem
O vefasız yardan alın kanımı

KERNEĞİN SUYU

Fırat kenarında esvap yumuşlar
Yuyup yuyup gül dalına koymuşlar
Sevmediğim yerde sevdi demişler
Sevem de kurtulam elin dilinden

Aşağıdan gelir eli boş değil
Söyledim söyledi gönül hoş değil
Bir güzeli bir çirkine vermişler
Sevdiği de kendisine eş değil

Dolap yüksek atamadım darımı
Yollar uzak kayıp ettim yolumu
Eğer o dolaptan düşer ölürsem
O vefasız yardan alın kanımı

GEL DE ARAPGİR'E BİR GÖR

Fırat kenarında esvap yumuşlar
Yuyup yuyup gül dalına koymuşlar
Sevmediğim yerde sevdi demişler
Sevem de kurtulam elin dilinden

Aşağıdan gelir eli boş değil
Söyledim söyledi gönül hoş değil
Bir güzeli bir çirkine vermişler
Sevdiği de kendisine eş değil

Dolap yüksek atamadım darımı
Yollar uzak kayıp ettim yolumu
Eğer o dolaptan düşer ölürsem
O vefasız yardan alın kanımı

FIRAT KENARINDA YÜZEN KAYIKLAR

Fırat kenarında yüzen kayıklar
Ölem kayıklar n'edem kayıklar
Anam ağlar bacım beni sayıklar
Ölem sayıklar n'edem sayıklar
Başına toplanmış bağı yanıklar
Ölem yanıklar n'edem yanıklar

N'ettim size verin benim yarımı
N'edem yarımı
N'ettim size beni yare götürün
N'edem götürün

Elbisem duvarda asılı kaldı
Ölem vay kaldı n'edem vay kaldı
Çeyizim sandıkta basılı kaldı
Ölem vay kaldı n'edem vay kaldı
O yar benim ile küsülü kaldı
Ölem vay kaldı n'edem vay kaldı

N'ettim size verin benim yarımı
N'edem yarımı
N'ettim size beni yare götürün
N'edem götürün

MALATYA MALATYA BULUNMAZ EŞİN

Malatya Malatya bulunmaz eşin
Gönülleri coşturur ayla güneşin

Aman anom aman anom Kernekli misin
Kerneğe gelmeye de yeminli misin

Malatya'yı baştan başa çiçek бүrүdü

Tanrı takmış alnına yeşil zümrüdü
(Malatya'nın gençleri almış yürümüş)

Aman anom aman anom Kernekli misin
Kerneğe gelmeye de yeminli misin

MALATYAYI BAŞTAN BAŞA

Malatya'yı baştan başa çiçek bürüdü
Tanrı takmış alnına yeşil zümrüdü

Kaysı gibi al al olmuş benekli misin
Kernek'e gelmeye de (acap) yeminli misin

Gel anam gel bacım gelin olasın
Çarşamba gecesi bize gelesin

SONUÇ:

Çoğu eserin Malatyalı ozanlara ait olduğu tespit edildi. Binaleyn bu insanların çoğunun ömrünün gurbette geçtiği ve Malatya'nın en çok yeşilini güneşini ve havasını özledikleri anlaşıldı. Eserlerin muhtevasında Malatya'nın cennete benzetildiği eşinin bulunmadığı güneşin ayın kışın yazın Malatya'nın her bölgesinde apayrı olduğu türkülerin farklı zamanlara ait olmasına rağmen zaman içinde Malatya'nın güzelliğinden hiçbir şey kaybetmediğini şiirlerin temasının ortak oluşundan anladık. Şiirlerin çoğunda mekan tasvirinden çok Malatyalıların günlük hayatını anlattığı da dikkat çekiciydi. Aynı zaman da Malatya halkının bu güzelliklerle iç içe olduğu ve yaşamlarında Malatya'nın manevi boyutunun etkisinin çok yüksek olduğu anlaşıldı.

Malatya tasvirleri bulunan Edebi metinlerde ağırlıklı mekan isimleriyle birlikte yeşil, suları bol ve bereketli yaşanılabilir bir mekan anlatılmaktadır. Bu yönüyle de cennete benzediği bir çok şair tarafından dile getirilmiştir. Yani Malatya'nın güzelliği öznel bir yargı olmaktan çıkmış ve nesnel bir yargıya dönüşmüştür.

KAYNAKÇA:

Geçmişten günümüze Malatya şairleri, 12. sayı/Malatya Belediyesi Kültür yayınları, Hasan Kavruk, Metin Özer, Malatya Belediyesi Kültür Yayınları, 2006

Evliya Çelebi, Evliya Çelebi Seyahatnamesi Sf. 425 (nşr T. Temelkuran-N. Aktaş), İstanbul 1986

Evliya Çelebi'den Malatya, Evliya Çelebi, Mustafa Kuşçuoğlu, MİM Yayınları, 1968

Türküleriyle Kayısı Kent, Abdulkadir Sinanlı, Belediye Kültür yayınları, 1981

Malatyalı Musikişinaslar, Mehmet Güntekin, Kültür sanat Dizisi, 2001